

Didaché (Učenie dvanástich apoštolov)¹

Dve cesty – cesta života a cesta smrti

I. 1 Dve cesty sú, jedna života a jedna smrti. Rozdiel je však veľký medzi týmito dvomi cestami.

2 Istotne je cesta života takáto: Po prvé – milovať² budeš Boha, ktorý ťa stvoril, po druhé – milovať budeš blížneho svojho ako seba samého.³ Všetko, čo chceš, aby sa nestalo tebe, ani ty nerob inému.⁴

3 Toto je potom učenie⁵ týchto slov: žehnajte tým, ktorí vás preklínajú a modlite sa za svojich nepriateľov, postíte sa za tých, ktorí vás prenasledujú. Aká potom je to láska, ak miluje tých, ktorí vás milujú? Nerobia to isté aj pohania? Vy však majte radi⁶ tých, ktorí vás nenávidia a nebudete mať nepriateľov.⁷

4 Zdrž sa telesných [a ľudských]⁸ žiadostí.⁹ Ak ti niekto dá úder po pravom líci, nastav mu aj druhé a budeš dokonalý.¹⁰ Ak by ťa niekto nútil ísť jednu míľu, chod' s ním dve.¹¹ Ak ti niekto berie plášť, daj mu aj košeľu.¹² Ak ti niekto berie čo je tvoje, nežiadaj to späť, lebo ani nemôžeš.¹³

¹ Didaché je najstarším mimobiblickým kresťanským spisom. Patrí medzi diela apoštolských otcov. Datuje sa okolo r. 100 po Kr. (niektorí autori ho datujú do r. 60 po Kr.). Spis bol znovu objavený v roku 1873 v Konštantinopole. Použité zdroje: *Didaché*. Hostinné: Stauros, 1994. GÁBRIŠ, K. *Spisy apoštolských otcov*. Bratislava: EBF UK, 2004; *The Interlinear Didache*. Dostupné on-line: <https://onemessianicgentile.com/references/apocrypha/the-interlinear-didache.html>

² Gr. *agapéseis* – budeš milovať, pozri aj pozn. 6.

³ Por. Mt 22:37-39.

⁴ Tzv. „strieborné pravidlo“ (por. Tob 4:15: „Čo sa nepáči tebe, nerob ani ty inému“), v evanjeliách sa uvádza „zlaté pravidlo“ podané v kladnom význame (Mt 7:12; Lk 6:31).

⁵ Gr. *didaché* – učenie, poučenie, v kontexte daného verša aj *návod*.

⁶ Gr. *fileite* (majte radi), predtým bolo použité *agapate* (milujte).

⁷ Por. Mt 5:44.46; Lk 6:28.32. Odchýlky sú v zmienke o pôste za prenasledovateľov (takže modlitba a pôst sú tu ako prejavy lásky k blížnemu) a v zmienke o stratení sa nepriateľov (Gábriš, 2004:249).

⁸ Použili sme voľnejší preklad, Gábriš prekladá *žiadostí tela a mäsa*. Gr. *sarkikón* [*kai sómatikon*], angl. *fleshly* [*and bodily*]. *Sarx* označuje telo vo svojej hmatateľnosti, mäsitosti, kým *soma* skôr v zmysle vonkajšieho vzhľadu, geometrického útvaru v priestore, či „sociálneho“ telesa. Možno sú v texte slovom *sarkikón* mienené žiadostivosti spojené s telesnosťou, teda hmatom a slovom, kým *sómatikon* žiadostivosti spojené so zrakom a vonkajšou krásou tela (por. Drda, in *Didaché*, 1994:17).

⁹ Por. 1 Pt 2:11.

¹⁰ Por. Mt 5:39; Lk 6:29.

¹¹ Por. Mt 5:41. Míla bola podľa rímskeho počítania tisíc dvojkrokov, čiže cca 1,5 km. Požadovať o to mohli Rimania na podrobenom území každého, kto nebol rímskym občanom.

¹² Por. Lk 6:29. V texte sú použité výrazy pre základný odev v starovekom Grécku, konkrétne vrchný odev *hymation* (plášť; hebr. *simlá*, nezošívaný odev, zopnutý na ramenách, so strapcami /cicit/, ktorý sa v noci používal aj ako prikrývka) a spodný odev *chitón* (tunika, košeľa, rubáš, hebr. *kuttónet*, z vlny, bavlny alebo ľanu, s dlhými rukávmi až po kotníky), ktorý je priamo na tele. Por. Mt 5:40 – tuná sú odevy uvedené v opačnom poradí.

¹³ Alternatívne preklady: „aj keby si mohol“ (Harmack), „lebo nič nezmožeš“. Podľa Gábriša (2004:249) záverečné slovo verša naznačuje snáď neschopnosť kresťanov získať späť, čo im bolo odňaté. Pravda, zdá sa, že ide skôr o vnútornú neschopnosť človeka – kresťana (ktorý má byť „dokonalý“), aby ľpel na svojom vlastníctve.

5 Každému, kto ťa prosí, daj a nežiadaj späť,¹⁴ pretože Otec chce, aby každému bolo dané z Jeho vlastných darov milosti. Blahoslavený, kto dáva podľa prikázaní, je bez viny. Beda tomu, kto berie. Ak si však niekto berie preto, lebo má núdzu, bude bez viny. Ten však, kto berie a nemá núdzu, vydá počet, prečo vzal a na čo. Bude daný do väzenia, bude vyšetrovaný čo urobil a nevyjde odtiaľ, kým nesplatí posledný halier.¹⁵

6 Ale aj o tom je povedané: Nech sa spotí almužna v твоjich rukách, dokiaľ nevieš komu by si ju dal.¹⁶

¹⁴ Por. Mt 5:42; Lk 6:30.

¹⁵ Por. Mt 5:26. Gr. *kodrantés* halier, lat. *quadrans*, bol rímsky peniaz najnižšej hodnoty. Jeho hodnota bola 1/64 denára, ktorý mal hodnotu zhruba dennej mzdy roľníka, robotníka alebo denným žoldom rímskeho vojaka.

¹⁶ Daný výrok patrí medzi *agrafa* teda výroky pripisované Ježišovi Kristovi, nezapísané v evanjeliách, ale v iných spisoch Nového zákona (napr. Sk 20:35) alebo v spisoch apoštolských a cirkevných Otcov. Výrok neskôr cituje aj Augustinus v komentári k Ž 102:12.